

TERMÉSZETTUDOMÁNYI KAROK

Erdélyi Lajos – Faiszt József
Hollósi Gábor – Kurcz Mihály

ÖSSZEHASONLÍTÓ ÉLETTANI
GYAKORLATOK ÉS BEMUTATÁSOK

Szerkesztette:
Fehér Ottó

KÉZIRAT

TANKÖNYVKIADÓ, BUDAPEST 1969

TARTALOMJEGYZÉK

Előszó	15
I. A TESTFOLYADÉKOK ÉLETTANA	17
Vérvételek	17
1. Vérvétel csigából	17
2. Vérvétel rákból	17
3. Vérvétel békából	17
4. Vérvétel galambból és tyukból	17
5. Vérvétel nyulból	18
6. Kapilláris vér nyerése patkányból	18
7. Vérvétel szivből	19
Az alvadási folyamat vizsgálata	20
8. Vérzési idő meghatározása	20
9. A csiga és rákvér alvadásának vizsgálata	20
10. A vér alvadási idejének meghatározása	20
11. Prothrombin idő meghatározása	20
12. Az alvadásgátlás vizsgálata	21
13. Alvadásgátlás Ca-ionok megkötésével	22
14. Véralvadás meggátlása defibrinálással	22
15. Véralvadás meggátlása hirudinnal	22
16. Alvadásgátlás heparinnal	22
17. Rekalcinálás	23
A vér alakos elemeinek vizsgálata	23
18. Vérkenet vizsgálata nativ és festett készítményen	23
19. Mozgó leukocyták megfigyelése	23
20. Minőségi vérkép	24
A vörösvérsejt számolása	25
21. Vörösvérsejt-számolás	26
22. Fehérvérsejt-számolás	27
23. A vörösvérsejtek ozmótikus viszonyainak vizsgálata	27
24. Az ozmózis rezisztencia vizsgálata	28
25. A plazma és a vörösvértestek térfogat-viszonyának meghatározása: hematokrit.	28

26. A véresejsüllyedés sebességének meghatározása	29
27. A vér fő komponenseinek fajsulya	29
Immunreakciók, vércsoportok	30
28. A szérum-hemolizinek vizsgálata	30
29. Anaphylaxiás shock kiváltása tengerimalacon	31
Az emberi vércsoportok vizsgálata	31
30. Vércsoport meghatározás az ABO rendszerben	31
31. A secretor tulajdonságok meghatározása	33
32. A Rhesus vércsoport-rendszer: Rh-faktor meghatározása	33
A vér kémiai összetételének vizsgálata	34
33. A vér (plazma, szérum, vörösvérsejt Cl-ion koncentrációjának kvantitatív meghatározása)	34
34. Vércukor meghatározás	35
A vérfestékek kimutatása	36
35. Teichmann-féle próba	36
36. Benzidin-próba	36
37. A hemoglobin gázvegyületeinek spektroszkópos vizsgálata	36
38. Réz kimutatása csigavérben	38
A hemoglobin kvantitatív meghatározása	38
39. Hemoglobin meghatározás Sahli- hemometerrel	38
40. A hemoglobin meghatározása fotometriásan	38
41. A vér O ₂ és CO ₂ kötőkéességének vizsgálata	40
II. A SZIVMŰKÖDÉS ÉLETTANA	41
1. A hőmérséklet hatása a szivműködés frekvenciájára	41
2. A hőmérséklet hatása a tavi béka (<i>Rana ridibunda</i>) szivműködésére	41
3. A sinus venosus izolált melegítésének és hűtésének hatása az in situ békasziv működésére	43
4. Vizsgálatok Starling-féle sziv-tüdő készítményen	43
5. Elektromos ingerek hatása békaszivre	45
6. A "minden, vagy semmi" törvénye	45
7. Izolált nyulfülcse másodpercenkénti ingerfelvétele	46
A szivműködés szabályozása	47
8. A ganglionaris központok koordináló hatása az éti csiga szivműködésére	47
9. A ggl. viscerale és a ggl. cerebrale ingerlésének hatása a szivműködés ritmusára	47
10. Héjnyitódás aktiváló hatása a szivműködésre a tavi kagylón (<i>Anadonta cygnea</i>).	49
11. Az uszóhólyagban uralkodó nyomásviszonyok hatása a ponty (<i>Cyprinus carpio</i>) szivműködésére	49

12. A vagus-ingerlés hatása a békaszív működésére	50
13. A ggl. stellatum ingerlésének hatása a macska szívműködésére	51
14. Stannius-féle ligatúrák	51
15. Az automatia esésvonala az éti csigaszívén	51
16. EKG elvezetés a macska szívről	51
17. Az acetylcholin hatása a svábbogár (<i>Periplaneta americana</i>) szívműködésére	52
18. Az acetylcholin és serotonin (5-HT) hatása az izolált csigaszív működésére	52
19. O. Loewi kísérlete	53
20. Izolált békaszív készítése Straub szerint	54
21. Adrenalin és acetylcholin hatása a békaszív működésére	54
22. Adrenalin és acetylcholin hatása az emlősszívre	56
Ion-hatások vizsgálata	56
23. A K^+ és a Ca^{++} -ok hatása az izolált csigaszív működésére	56
24. K^+ és Ca^{++} -ok hatása a békaszív működésére	57
25. A nyirokszív működésének sajátosságai békán	57
III. A NEDVKERINGÉS ÉLETTANA	58
1. A földi giliszta (<i>Lumbricus terrestris</i>) vérkeringése	58
2. Vérkeringés a hal uszonyában	58
3. Vérkeringés a béka tüdejében, nyelvében, uszóhártyájában	58
4. Laewen-Trendelenburg kísérlete	60
5. Vérnyomás mérése véres uton, kutyán	60
6. Ismeretlen adrenalin tartalmu oldat biológiai titrálása	63
7. A vérnyomás mérése vértelen uton emberen	63
8. A vénás vérnyomás mérése	63
9. A pulzus okozta térfogatváltozás vizsgálata ujjplethysmograph segítségével	65
10. A véráramlás mérése rotaméterrel	66
IV. A LÉGZÉS ÉLETTANA	68
Külső légzés az állatok különböző csoportjaiban	68
1. A diffúz légzés vizsgálata	68
2. A folyami rák légzésének vizsgálata	68
3. Házi méh légzésének vizsgálata	69
4. Folyami kagyló légzése	69
5. Éti csiga (<i>Helix pomatia</i> L.) légzése	70
6. A hal kopoltyulégzése	70
7. A béka légzése	70
8. Az emlősök légzése	71

9. Légzési szám és légzési térfogat	72
Az oxigénfogyasztás mérése levegőből és vízből lélegző állatokon	72
10. A konyhai svábbogár (<i>Periplaneta orientalis</i>) O ₂ fogyasz- tásának mérése Barcroft-Verzár módszer szerint	72
11. A hal oxigénfogyasztásának mérése Winkler-módszer sze- rint	73
12. A tavi béka (<i>Rana ridibunda</i>) O ₂ fogyasztásának és RQ ér- tékének meghatározása a Belák-Illényi-féle készülékkel ..	75
13. Fehér patkány gázcseréjének vizsgálata Regnault és Reiset szerint	76
14. Ember alapanyagcseréjének meghatározása Krogh szerint.	78
15. Patkány diaphragma O ₂ fogyasztásának mérése Warburg módszere szerint	80
16. A kilégzett levegő CO ₂ tartalmának kimutatása a Müller- féle készülék segítségével	81
17. A légzés szabályozásának vizsgálata macskán	82
18. Hidegátmetzés macskán Trendelenburg szerint	83
 V. A TÁPLÁLKOZÁS ÉS AZ EMÉSZTÉS ÉLETTANA	 85
1. Az egysejtű állatok táplálékfelvétele	85
2. A csalánczók táplálkozása	86
3. A tejfehér örvényféreg (<i>Dendrocoelum lacteum</i>) táplálko- zásának megfigyelése	87
4. Az orvosi pióca (<i>Hirudo medicinalis</i>) táplálkozási tevékeny- ségének megfigyelése	87
5. A mocsári csiga (<i>Limnaea stagnalis</i>) táplálkozásának .... megfigyelése	88 88
6. A vizibolha (<i>Daphnia</i> sp.) táplálkozásának megfigyelése ..	89
7. A tizlábu rákok táplálkozásának megfigyelése	
A folyami rák gyomorrágó szervének felépítése és műkö- dése	89
 Emésztési és felszívódási folyamatok vizsgálata a gerinctelen állatokban	 89
8. Az emésztő vacuolum kémhatásváltozásai az emésztés fo- lyamán a Parameciumban	89
9. A hidra emésztési folyamatainak nyomkövetése	90
10. Fehérjeemésztés kimutatása a földi giliszta (<i>Lumbricus terrestris</i>) tápcsatornájában	92
11. A svábbogár (<i>Blatta orientalis</i>) nyálának vizsgálata	92
12. Szénhidrátok, zsírok és fehérjék emésztése a svábbogár középbélben	93
13. Az emésztési termékek felszívódási helyének meghatáro- zása svábbogárban	95

14. A folyami rák (<i>Astacus fluviatilis</i>) gyomornedvének szerepe a fehérjék és a szénhidrátok emésztésében	96
15. Céluláz enzim kimutatása az éti csiga (<i>Helix pomatia</i>) emésztőnedvében	97
16. Az ember nyálának kémiai összetétele és fermentatív sajátságai	97
17. A kutyanyál amiláz-mentességének bizonyítása	98
18. A nyáleválasztás vizsgálata kutyán. Akut nyálfisztula készítése.	99
19. Pepszinkivonat előállítása a sertés gyomornyálkahártyájából	100
20. A pepszinkivonat fehérjebontó hatásának kimutatása	100
21. Tiszta gyomornedv nyerése. Pavlov-féle izolált kisgyomor készítése	101
22. A gyomornedv sósavtartalmának kimutatása Günzburg-reagenssel	103
23. A gyomornedv szabad- és összacititásának titrimetriás meghatározása	103
24. Tejsav kimutatása a gyomornedvből (Uffelmann-reakció)	104
25. A vagusingerlés és a histamin hatása a gyomorszekrécióra	104
26. A keményítő enzimatis hasítása pancreasamilázzal	106
27. A fehérjék hidrolitikus bontása tripszinnel	106
28. Zsír bontás pancreaslipázzal	107
29. A tejsír enzimatis hasítása	108
30. Az epe szerepe a zsírok, olajok emulgeálásában	108
31. Tiszta bélnedv nyerése Thiry-Vella bélfisztula segítségével	108
32. Peptidázhatás kimutatása a bélnedvben	109
33. A szaccharáz (invertáz) hatás kimutatása a bélnedvben	109
34. A laktáz- és a maltázhatás kimutatása a bélnedvben	110
35. A májműködés vizsgálata patkányon bromsulfalein próbával.	110
Felszívódás	111
36. A glükóz felszívódási sebességének meghatározása a gyomor bél huzamból patkányon. A Cori-féle absorpciós koeficiens meghatározása	111
37. Az ásványi só gyors felszívódásának kimutatása emberen	113
A gyomorbél-huzam mozgásainak vizsgálata	114
38. Az izolált békagyomor mozgásának regisztrálása	114
39. A túlélő emlősbél mozgásainak megfigyelése	114
40. Biológiai hatóanyagok és farmakonok hatása a bélmozgásra	115

VI. A KIVÁLASZTÁS ÉLETTANA	117
1. A lüktető üröcske ozmoregulációs szerepének vizsgálata csillós egysejtűeken	117
2. Az aktív mechanizmus szerepe a contractilis vacuolumok ozmoregulációs tevékenységében.	118
3. Az orvosi pióca (<i>Hirudo medicinalis</i>) szelvénszervének vizsgálata	118
4. A tavi kagyló (<i>Anodonta cygnea</i>) Bojanus-szervének vizsgálata	119
5. A folyami rák (<i>Astacus astacus</i>) csápmirigyének vizsgálata	119
6. A hűgysav kimutatása a rovarok Malpighi- edényeiben	119
7. A békavese morfofiziológiai vizsgálata	120
8. A vesék ozmoregulációs szerepének kimutatása békán	120
A vese működésének számszerű jellemzése	121
9. A kreatinin-clearance meghatározása kutyán akut kísérletben	121
10. Sódüürézis és ozmotikus diürézis előidézése patkányon	123
11. Az idegi és hormonális szabályozás hatása a vizeletkiválasztásra.	123
12. A hypophysectomia hatása a diürézisre békán	124
13. A vizeletürítés (micturitio) reflexes folyamatának vizsgálata. A húgyhólyag reflexes kontrakciója patkányban	125
14. A vizelet fizikai és fiziko-kémiai jellemzőinek tanulmányozása	127
A vizelet kémiai összetevőinek vizsgálata	128
A szerves összetevők vizsgálata	128
15. A hűgysav izolálása a vizeletből	128
16. Hűgysav kimutatása murexid-próbával	129
17. A karbamid kimutatása	129
18. A kreatinin kimutatása Jaffe szerint	130
19. Az indikán (indoxil-kénsav) kimutatása Jaffe szerint	130
20. Az oxálsav precipitációja Ca-oxalát formájában	131
A vizelet szervetlen összetevőinek vizsgálata	131
21. Kloridok kimutatása	131
22. Foszfátok kimutatása	131
23. Szulfátok kimutatása	132
24. A kalcium-ionok félkvantitatív kimutatása Sulkowitsch szerint	132
25. NH_4^+ -ionok kimutatása	132
VII. A NEURO-ENDOKRIN RENDSZER ÉLETTANA	133
1. A "Nemzetközi Egység" fogalma	133

A hypophysis és hypothalamus	133
2. A hypophysis portális érrendszerének vizsgálata tus módszerrel	133
3. Hypophysis extractumok készítése	135
4. Peteérés, ovuláció kiváltása békán hypophysis szuszpen- zióval és a peték mesterséges megtermékenyítése	137
5. Gonadotrop (GTH) hormonok hatása napos csibék ivarére- sére	138
6. Gonadotrop hormonok hatásának megfigyelése infantilis nőstény patkányban	139
A choriogonadotropin hatásának vizsgálata	140
A "terhességi próbák"	141
7. Aschheim-Zondek reakció	141
8. Galli-Mainini reakció	141
9. Immunológiai-terhességi reakció; a Pregnosticon Planotest	142
10. TSH preparátum hatása napos csibék pajzsmirigyének su- lyára	143
11. Prolaktin kimutatás adenohypophysis homogenizátumból	144
12. Egyetlen patkány-adenohypophysis prolaktin tartalmának kvantitatív meghatározása	144
Adrenokortikotrop hormon hatásának vizsgálata	146
13. Kompenzatórikus mellékvese-hypertrophia az ACTH pro- dukció fokozódása következtében	146
A hypophysis hátsó-lebény hormonjainak vizsgálata	146
14. A neurohypophysis kivonat antidiuretikus hatása	146
15. Az oxytocin depresszor hatása madarakban. Egyetlen pat- kány-neurohypophysis vasopressin-oxytocin aktivitásának meghatározása	147
16. Az oxytocin szerepe a tejelválasztásban	148
17. A hypophysectomia, illetve a hypophysis transzplantáció hatása fekete axolotlra	149
18. Az axolotl reakciója hypophysis közti-hátsólebény kivonatra	150
19. A hypophysis homotranszplantációja hypophysectomizált axolotlba	150
20. Hátsó-középső lebény preparátum hatása béka melanopho- ráira	150
21. Az MSH lokális hatásának bizonyítása izolált békabőrön	151
A pajzsmirigy és mellékpajzsmirigy	151
22. Thyreo-parathyreoidectomia patkányon	151
23. Patkányok növekedésének visszamaradása a pajzsmirigy el- távolítása után	152
24. Az ebihal metamorfozisének meggyorsítása pajzsmirigy hormonnal	152

A gonádok működésének vizsgálata	153
25. Him patkány kasztrálása	153
26. Hereatrófia előidézése a környezeti hőmérséklet emelésével	154
27. "Hormonális kasztráció" exogén sexual-steroidokkal	155
28. A nőstény fehér patkány ivari ciklusa	155
29. Nőstény patkány kasztrálása	156
30. A petefészek transzplantálása a szem elülső csarnokába	157
31. A járulékos női nemiszervek vizsgálata intakt, kasztrált és oestrogénnel kezelt patkányokban	158
32. Krónikus oestrogén kezelés hatása a hypophysisre	159
33. Androgén hormonok lokális hatásának megfigyelése napos csibén.	159
A hasnyálmirigy endokrin működése	160
34. Az insulin hatása a vércukor-szintre	160
35. Az insulin shock bemutatása és kivédése	160
A mellékvese kéregállományának működése	161
36. A mellékvese műtéti eltávolítása	161
37. Az adrenalectomizált patkány munkavégző képessége	161
38. "Vizintoxikáció" megfigyelése patkányon	162
VIII. A MOZGÁS ÉLETTANA	164
Amoeboid mozgás	164
Csillangós mozgás	164
1. A csillangók mozgásának megfigyelése béka nyálkahártyáján	164
Az ideg- és izomrendszer működésének vizsgálata	
Az ideg- és izomműködés vizsgálatára szolgáló ingerlő és regisztráló berendezések.	165
2. Ideg-izom készítmény békából.	173
3. Izolált m. sartorius békából.	174
4. In situ ideg-izomkészítmény macskán	176
Az izomműködés mechanikai jelenségeinek vizsgálata	176
Ingerlési-és működési módok.	176
5. Az inger paramétereinek és az ingerlékenység összefüggésének vizsgálata béka ideg-izom készítményen	176
6. Az impulzusszélesség (időtartam) hatása: chronaxia-mérés.	180
7. Megterhelés hatása az izomműködésre.	180
8. Vizsgálatok béka izolált m. sartoriusán	181
Az ideg- és izomműködés elektromos jelenségeinek vizsgálata	182
9. Elektrotonus béka ideg-izom készítményen	182
10. Akciós potenciál elvezetése emlős ideg-izom készítményről.	183

A neuromuscularis synapsis működésének vizsgálata; curare hatás	185
11. d-Tubocurarin hatás megfigyelése intact békán	185
12. d-Tubocurarin hatás vizsgálata béka ideg-izom készítményen	185
13. d-Tubocurarin hatás vizsgálata Laewen-Trendelenburg készítményen	186
IX. A KÖZPONTI IDEGRENSZER ÉLETTANA	187
Feltétlen reflexek állaton és emberen	187
1. Örvényférgék mozgásának megfigyelése	187
2. Kísérlet földigilisztával	187
3. A hasduclánc szerepe az orvosi pióca mozgásában	187
4. Sértetlen béka reflexeinek vizsgálata	187
Inreflexek (proprioceptív reflexek)	188
5. Reflex-vizsgálatok emberen	188
Exteroceptív reflexek	189
6. Reflexvizsgálatok spinális békán	189
7. Reflexidő meghatározása Türk szerint	190
8. Reflexgátlás kimutatása	191
9. A reflexiv analízise békán	191
10. Az izomtónus vizsgálata	191
11. A Bell-Magendie szabály igazolása: az elülső és hátsó gerincvelői gyökök átvágása békán	192
12. A gerincvelő átmetszése macskán	193
Az agyvelő különböző szintjeinek szerepe a reflextevékenységben és a testtartás szabályozásában	194
13. A nagyagy és a közepagy eltávolítása békán	194
14. Labirintus irtott béka reflexei	195
15. Szecsenov-gátlás kimutatása	195
16. Az agykéreg mozgató zónáinak ingerlése macskán	196
17. Decerebrációs rigiditás kiváltása	196
A stereotaxikus módszer elve és gyakorlati alkalmazása	196
18. A macska hypothalamus laterális magcsoportjának ingerlése stereotaxikus technikával	196
19. A vegetatív idegrendszer működésének vizsgálata macskán vegetatív innervációju effektoron	199
Az agyi elektromos aktivitás vizsgálata macskán és emberen	201
20. Kiváltott potenciálok regisztrálása macskán	201
21. Elektroenkefalografia (EEG) emberen	202
A magasabb idegműködés vizsgálata feltételes reflexes módszerrel	204
22. Mozgási, táplálkozási feltételes reflex kiépítése kutyán, vagy macskán	204

23. Elhárító feltételes reflex kiépítése patkányon.	205
24. Elektromos elhárító reflex kidolgozása patkányon	207
25. Hangingerre kondicionált elektromos elhárító reflex kiépítése	208
X. AZ ÉRZÉKSZERVEK ÉLETTANA.	210
1. Ingerfiziológiai kísérletek Paramecium caudatummal	210
A gerinctelen állatok érzékszerveinek élettana	212
2. Izérezékelés vizsgálata az orvosi piócán (Hirudo medicinalis L.)	212
3. Drosophila chemoreceptiójának vizsgálata.	212
4. Izérezékelés vizsgálata legyeken és lepkéken	213
5. A vizáramlás érzékelése a Planárián	213
6. A Planaria fényreakciója	213
7. A földi giliszta (Lumbricus terrestris L.) fényérezékelése	214
8. Pozitív fototaktikus reakció a rovaroknál	214
A gerinces állatok és az ember érzékszerveinek élettana	215
Az ember szaglásának vizsgálata	215
9. A légzés és a szaglás kapcsolata	215
10. A szagérezés ingerküszöbének meghatározása Zwaardemaker-féle olfactometerrel	215
11. A szaglás szerepe az izérezésben.	216
Az izérezés vizsgálata	216
12. Izérező helyek lokalizálása az ember nyelvén	216
13. Az emlősállatok izdiszkriminációjának vizsgálata	217
A mechanoreceptorok vizsgálata	217
14. A bőr nyomásérezékelésének tanulmányozása	217
A statikai érzékelés vizsgálata	220
15. Kompenzatórikus testtartási reflex megfigyelése békán és teknősnön	220
16. Kémiai labyrinth-kikapcsolás tengerimalacon	220
17. Nystagmus jelenségének vizsgálata macskán	220
18. Forgási nystagmus megfigyelése emberen	221
19. Nystagmus előidézése galvánárammal nyulon	221
20. Nystagmus előidézése galvánárammal emberen	222
21. Kalórikus nystagmus megfigyelése emberen	222
A hallószerv működésének vizsgálata.	222
22. A külső hallójárat szerepe a hangvezetésben	222
23. A csontos hangvezetés vizsgálata (Rinne-féle kísérlet)	223
24. A hallásélesség vizsgálata	223
25. A hangirány érzékelése	225
26. Preyer-féle fülkagyló-reflex megfigyelése tengerimalacon	226

A szem	226
27. A szem optikai hibái	226
A szem távolsági alkalmazkodásának vizsgálata	229
28. Tüllháló kísérlet	229
29. Látási akkommodáció kimutatása Scheiner-féle optométerrel	229
30. A szem közelpontjának meghatározása	230
31. A szemlencse szerepének bizonyítása az akkommodációban	
A Purkinje-Sanson-féle tükröképek vizsgálata	230
A pupillaműködés vizsgálata	231
32. Konszenzuális fényreflex vizsgálata nyulon	232
33. A fényreflex vizsgálata emberen	232
34. Az akkommodatív pupillareakció megfigyelése	232
35. Adrenalin, atropin és eserin hatása a pupilla-átmérőre ..	232
Az ideghártya (retina) megfigyelése és működésének vizsgálata	233
36. A retina vizsgálata szemtükrözéssel	233
37. A retinán létrejövő kép megfigyelése	234
38. A vakfolt kimutatása Mariotte-féle kísérlettel	234
39. A látóbibor (rhodopsin) bomlásának megfigyelése	234
40. Az utóképek tanulmányozása	235
41. A kontrasztjelenségek vizsgálata	235
42. Optikai csalódások	236
A színlátás vizsgálata	237
43. A színlátás kimutatása halakon	237
44. A szintévesztés vizsgálata emberen Holmgren módszerével	238
A binokuláris látás vizsgálata	238
45. A retina identikus helyeinek kimutatása	238
46. A binokuláris látás szerepe a térbeli tájékozódásban	239
A hőérzés vizsgálata	239
47. Hideg- és melegpontok megkeresése a kézhat és a tenyér bőrén	239
48. A hőérzet erősségének összefüggése a hőnek kitett felszín nagyságával	240
49. A hideg- és a melegreceptorok adaptációjának megfigyelé- se	240
50. Viszonylagos hőfok érzékelése a hideg- és melegpontokkal	240
51. A különleges receptorok vizsgálata (fájdalompontok kimu- tatása)	241
FÜGGELÉK	242